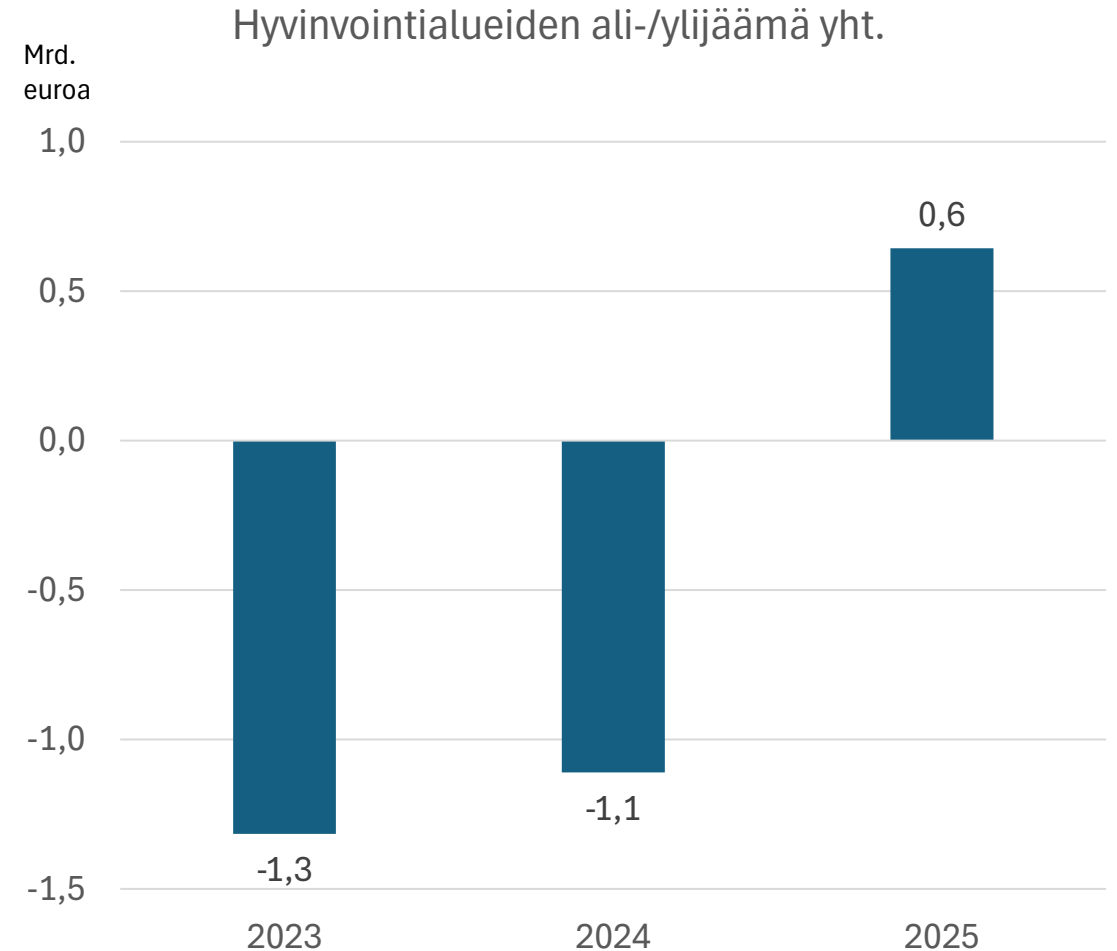

Hyvinvointialueiden talouden tilannekuvaa ja tulevaisuuden näkymiä

Jenni Jaakkola
19.3.2026

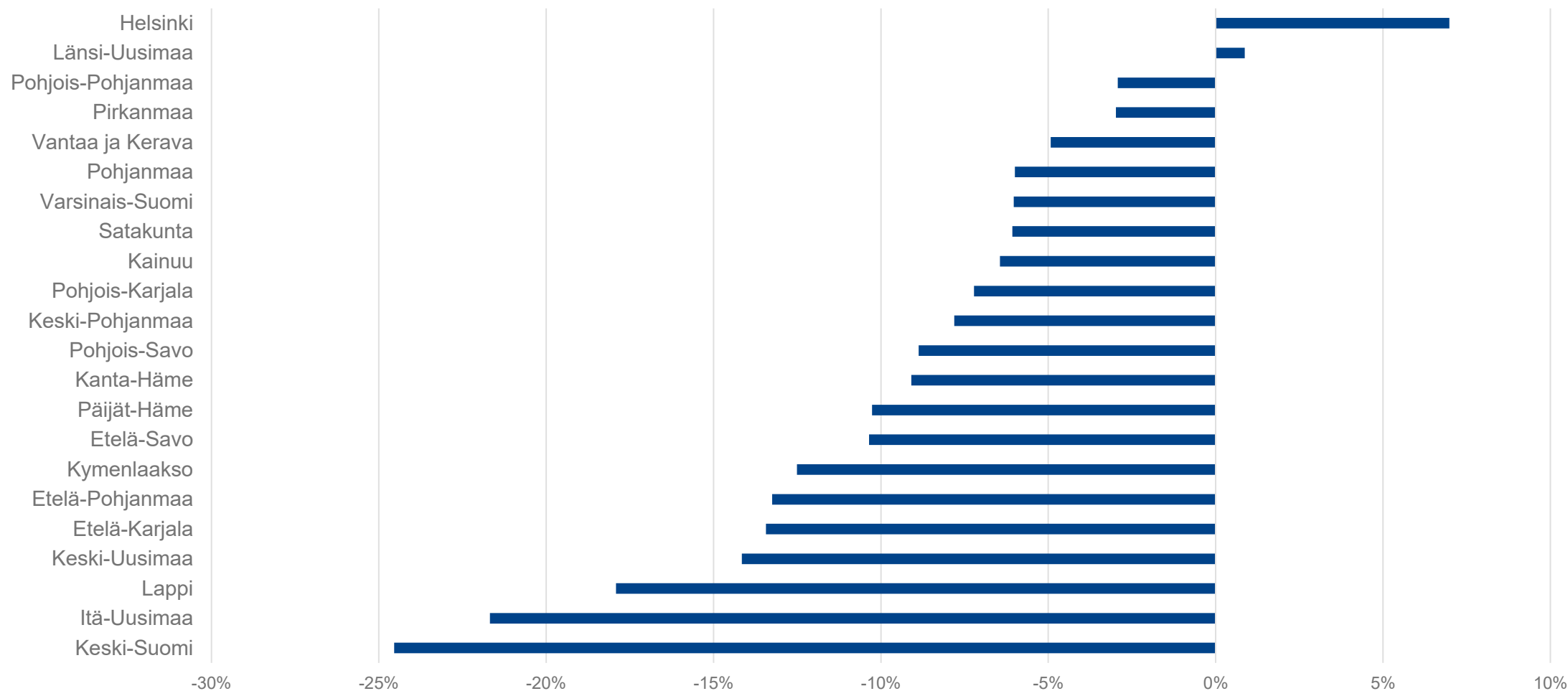
Hyvinvointialueiden talous on kokonaisuutena vahvistumassa

- Vuoden 2023 alijäämää selittävät mm. ennakoitua nopeampi inflaatio ja sote-alan palkkaratkaisu sekä edellisen hallituksen sopimat kiristykset palveluihin pääsemisessä.
- Vuosi 2024 edelleen merkittävän alijäämäinen, sillä rahoituksen vaje jäi pohjiin vuodelle 2024.
- 2025 alueiden omat sopeuttamistoimet ja rahoituksen jälkikäteistarkistus käänsivät tuloksen ylijäämäiseksi.
- Talouden tasapainottuminen ei riitä, vaan kertyneet alijäämät tulee kattaa vastaavilla ylijäämillä – koko maan tasolla vaadittu ylijäämä 1,8 mrd. euroa.

Talouden tilanne alueiden välillä kuitenkin eriytyy

Kertynyt ali-/ylijäämä 2023-2025 suhteessa v. 2026 rahoitukseen

Hyvinvointialueiden rahoituksesta

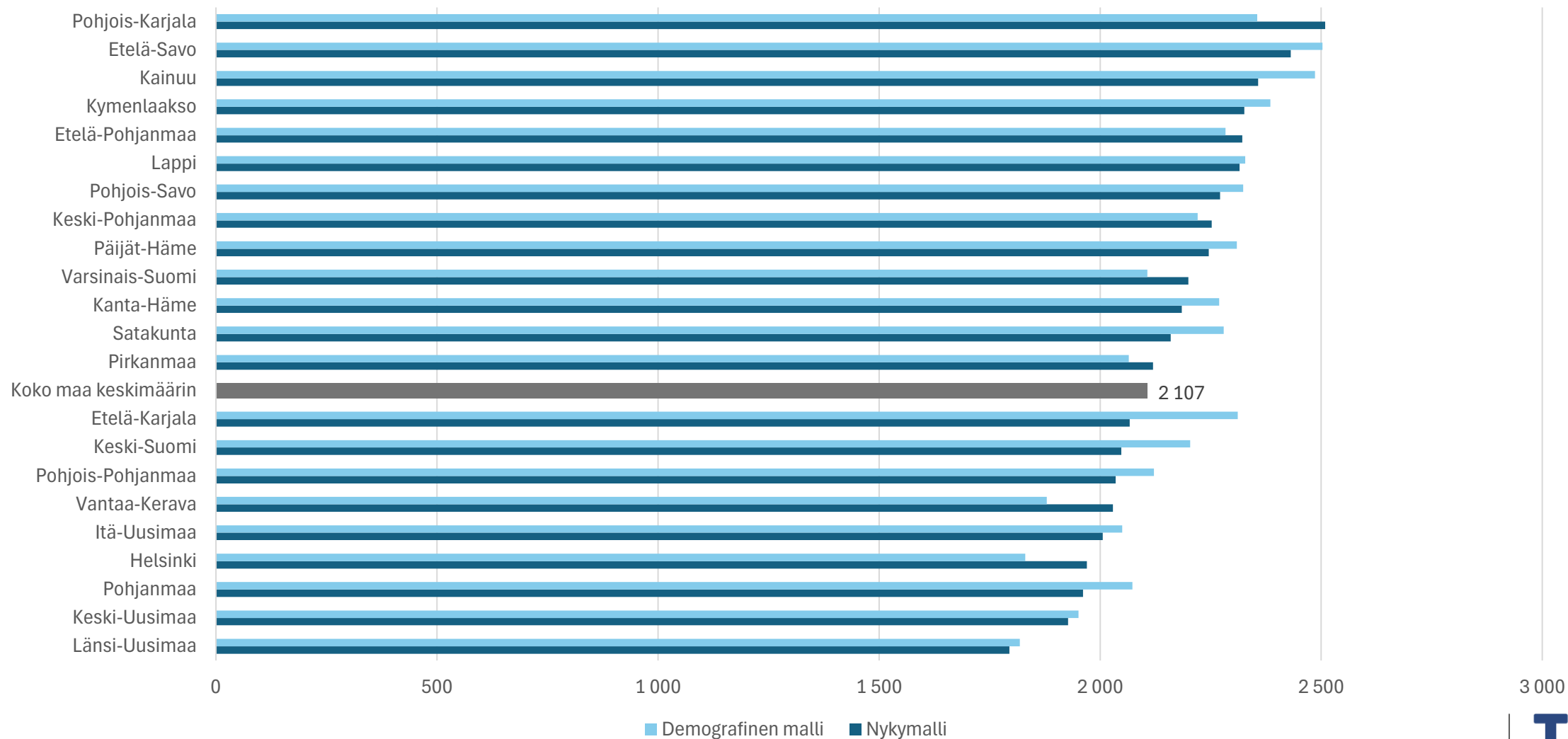

Hyvinvointialueiden laskennallinen rahoitus

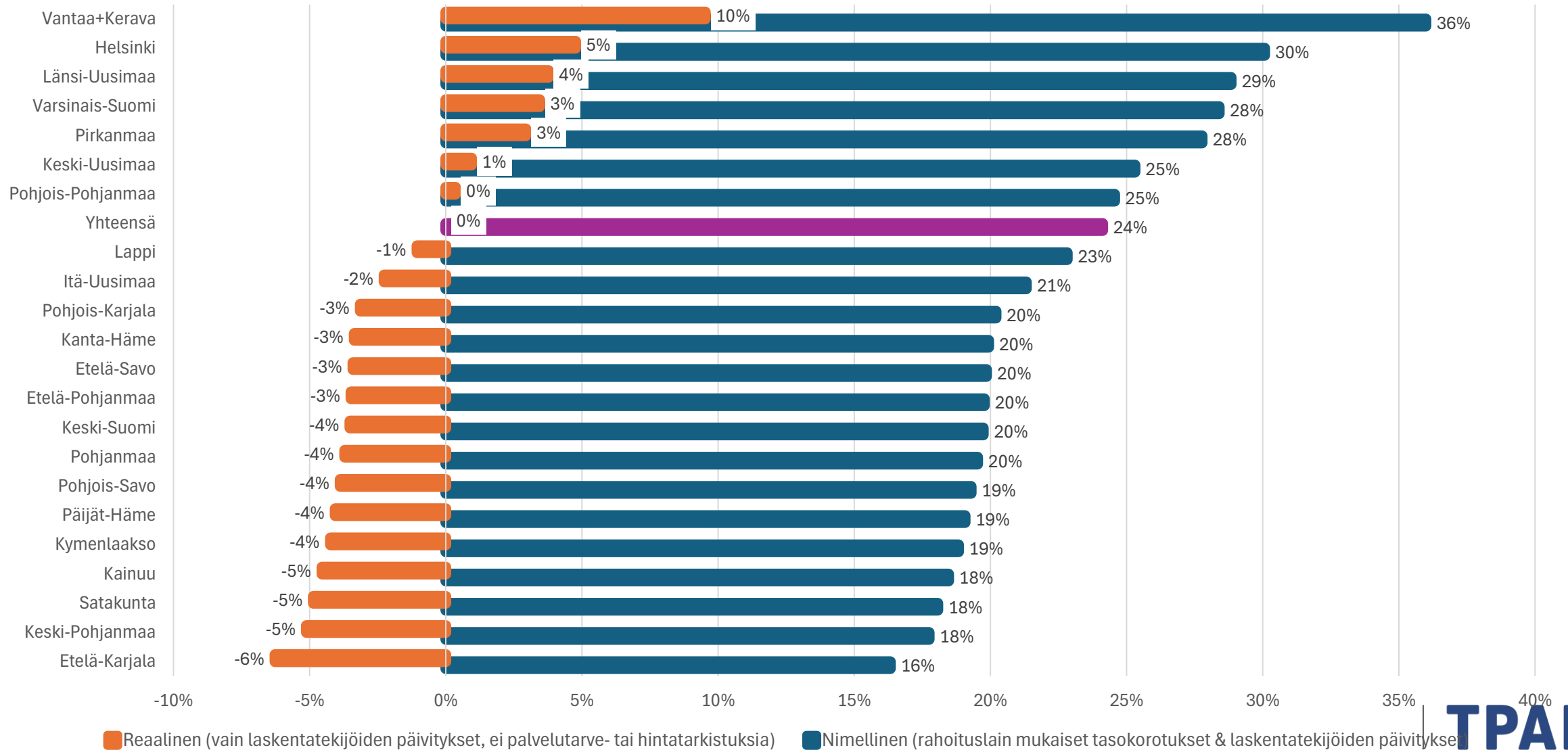
- Rahoitus kohdennetaan laskennallisten tekijöiden perusteella, josta noin 80% aluekohtaisesti lasketun palvelutarpeen perusteella
 - Nykymallissa tarpeen laskenta perustuu suurelta osin sairastavuuteen
 - Yksinkertaisempi malli perustuisi väestörakenteeseen ja tiettyihin sosioekonomisiin tekijöihin
- Nykyistä mallia perustellaan yksilötason ennustekyvillä
 - Vakiotermit edelleen melko suuret
 - Alueason ennustekyky?
- Oleellista se, kuinka alueason tarvekertoimet lasketaan. Nykymallissa niissä näkyy diagnosointiin ja tietojärjestelmiin liittyvät ongelmat
 - Miten paljon aluekohtainen tarve voi muuttua vuodessa?
- Vaikka muutos suhteessa nykytilaan olisi (joillekin alueille) suuri, vuosittainen vaihtelu olisi jatkossa todennäköisesti paljon pienempää ja rahoitus olisi siten ennakoitavampaa

Rahoituksen jakautuminen nykymallilla ja demografisella mallilla

Terveystieteiden palvelutarpeen perusteella kohdennettava rahoitus, e/as.

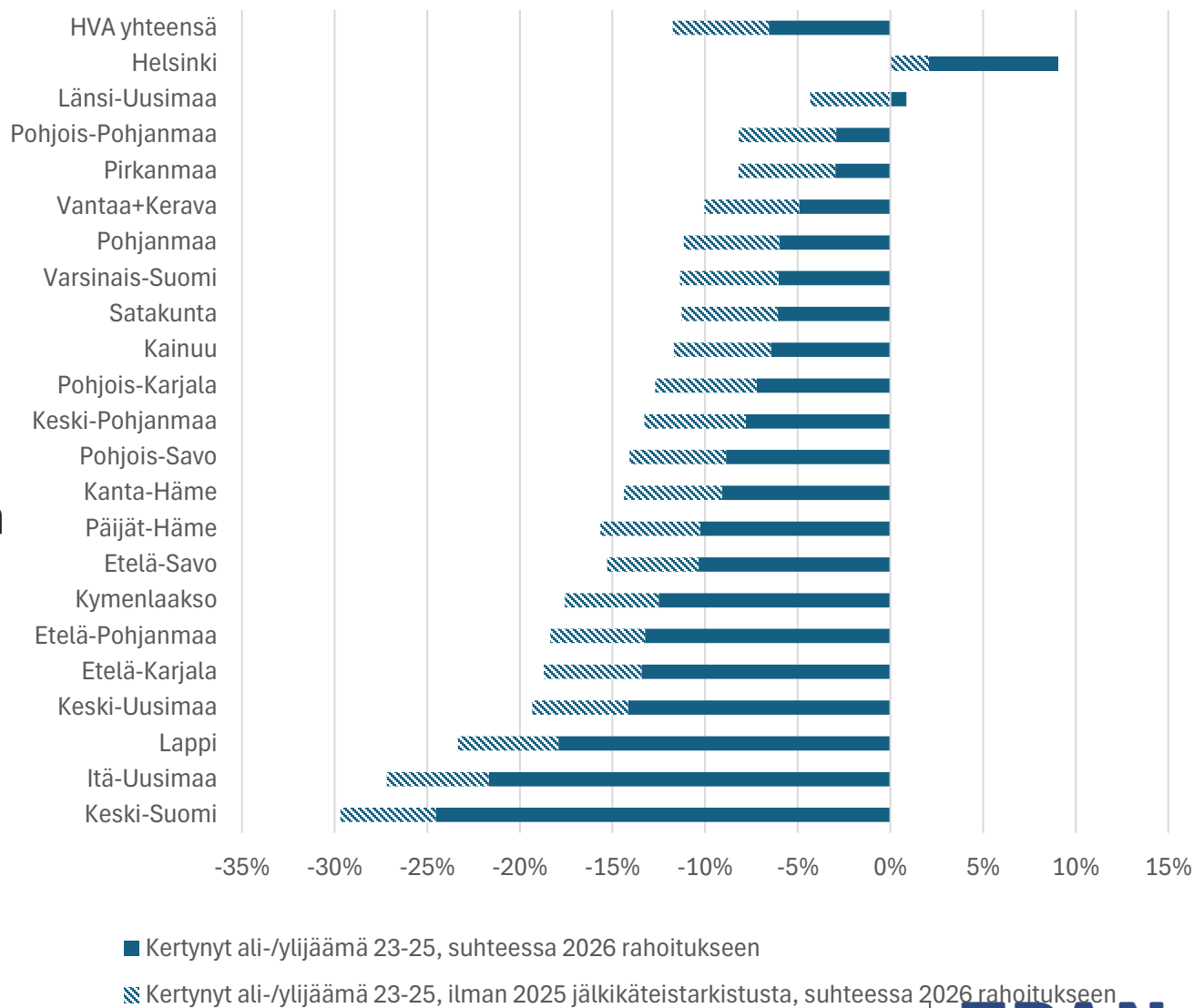

Rahoituksessa taso mutta myös kehitys

Jätkikäteistarkistus

- Jätkikäteistarkistus varmistaa, että rahoitus vastaa toteutuneita kustannuksia koko maan tasolla
- Jätkikäteistarkistuksen pitäisi viime kädessä varmistaa rahoituksen riittävyys ja turvata hyvinvointialueiden edellytykset järjestää niille osoitetut tehtävät
- Ei riitä kerryttämään vaadittua ylijäämää → tarvitaan lisäksi sopeuttamistoimia
- Kohdentuu laskennallisen rahoituksen suhteissa

Rahoitusmallia tulee arvioida kokonaisuutena

- Laskennallisen rahoituksen laskenta
 - Aluekohtaisen tarpeen ei tulisi vaihdella kovin voimakkaasti
 - Rahoitusmallin kaikkien laskennallisten tekijöiden, erityisesti asukasperusteisuuden, arviointi suhteessa tarvemalliin.
 - Mallin tulisi sisältää kannustimia myös ennaltaehkäisyyn
- Rahoituksen jälkikäteistarkistuksen arviointi
 - Palveluiden turvaamisen näkökulma
 - Julkisen talouden näkökulma
 - Kannustimet?
- Tulevien mahdollisten kustannusshokkien varalle myös rahoituksen indeksitarkistus olisi hyvä arvioida

TPAN

Talouspolitiikan
arviointineuvosto

Kiitos!

jenni.jaakkola@vatt.fi